

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3110

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC 01 : Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Examine weber's contribution to sociological method.
- b) Explain Durkheim's theory of suicide.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Analyse Durkheim's views on religion.
- b) Elaborate on weber's theory of social action.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Discuss the social and intellectual factors contributing to the emergence of sociological theory.
- b) Critically evaluate Marx's theory of dialectical materialism

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words. **[10]**

- a) Elucidate weber's views on religion.
- b) Elaborate on the limitations of the classical sociological tradition in terms of race and gender.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words. **[10]**

- a) Marx's veiws on Alienation
- b) Durkheim's concept of social facts
- c) Weber's views on authority and rationality
- d) Sociological classical tradition and colonialism.

Total No. of Questions : 5]

P3110

[4907]-1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC 01 : Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :-

1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजशास्त्रीय संशोधनपध्दतीतील वेबर यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

ब) डुरखीमचा आत्महत्येचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) डुरखीमच्या धर्मविषयक विचारांचे विश्लेषण करा.

ब) वेबर यांचा सामाजिक कृतींचा सिध्दांत विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजशास्त्रीय सिध्दांताच्या उदयासाठी योगदान दिलेल्या सामाजिक व बौद्धिक घटकांची चर्चा करा.

ब) मार्क्सच्या द्वंद्वीयतात्मक भौतिकवादाच्या सिध्दांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) वेबर यांचे धर्मासंबंधी विचार विशद करा.
ब) वंश आणि लिंगभावाच्या संदर्भात अभिजात समाजशास्त्रीय परंपरेच्या मर्यादा विशद करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
अ) मार्क्सचे परात्मतेवरील विचार
ब) दुःखीमची सामाजिक तथ्याची संकल्पना
क) वेबरचे अधिकार आणि विवेकवादावरील विचार
ड) समाजशास्त्रीय अभिजात परंपरा आणि वसाहतवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3111

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 02 : Sociology of India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the crisis in Indian sociology.
- b) Explain M.N.srinivas's structural functional approach to study Indian society.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss how caste and class are corelated in shaping social stratification in India.
- b) Elaborate the debates on modernity in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss formation of sociology in India with reference to anthropology.
- b) Explain R.Guha's subaltern approach to study Indian Society.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe the changing nature of family in India.
- b) State the importance of tradition in understanding Indian society.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Sociology from the marginal partners.
- b) Contribution of Dr. Ambedkar to non - Brahmin perspective
- c) Changing nature of kinship
- d) Honour killing

Total No. of Questions : 5]

P3111

[4907]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 02 : Sociology of India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :-

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतीय समाजशास्त्रापुढील अरिष्ट स्पष्ट करा.

ब) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील एम.एन.श्रीनिवास यांचा संरचनात्मक प्रकार्यवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाला आकार देताना जात आणि वर्ग कसे संबंधित आहे याची चर्चा करा.

ब) भारतातील आधुनिकतेवरील वाद-विवाद विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवंशशास्त्राच्या संदर्भात भारतातील समाजशास्त्राच्या जडण घडणाची चर्चा करा.

ब) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील आर.गुहा. यांचा शोषित दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील कुटुंबाच्या बदलत्या स्वरूपाचे वर्णन करा.
ब) भारतीय समाजाच्या अभ्यास करण्यासाठी परंपरेचे महत्व लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) परिघावरील भागीदारांच्या दृष्टिकोनातून समाजशास्त्र
ब) अब्राहमणी दृष्टिकोनाला डॉ.आंबेडकर यांनी दिलेल्या योगदान
क) नातेसंबंधाचे बदलते स्वरूप
ड) ईन्म्रतीसाठी हत्या (Honour Killing)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3112

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1003

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the basic features of agrarian society.
- b) Explain Marxist approach to study peasant society.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the asiatic mode of production.
- b) Explain in brief the impact of colonial land settlement in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically examine the poverty alleviation programme in India.
- b) Evaluate the nature and impact of green revolution in India.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Write on Telangana and Teebhaga agrarian movement.
- b) Explain the impact of glabalization on agealian society.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Functional approach to study peasant society
- b) Feudalism
- c) Panchayati Raj
- d) Shetkari sanghtana

Total No. of Questions : 5]

P3112

[4907]-1003

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) कृषक समाजाच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- ब) कृषक समाजाच्या अभ्यास करण्यासाठी वापरल्या जाणारा मार्क्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) अशियायी उत्पादन पध्दती स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील वसाहतवादी जमीन धारणाचे परिणाम थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) भारतातील दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रमाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- ब) भारतातील हरितक्रांतीचे स्वरूप आणि परिणाम विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) तेलंगाणा आणि तिभागा कृषक चळवळी वर लिहा.
ब) कृषि समाजावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
अ) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी कार्यवादी दृष्टिकोन
ब) सरंजामशाही
क) पंचायती राज
ड) शेतकरी संघटना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3113

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Define social movement and explain its nature.
- b) Discuss the contribution on several social movements to social change in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the resource mobilization theory to the study of social movement.
- b) Critically evaluate the structural functional theory of social movement.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the ecological movement with reference to its leadership and ideology.
- b) Examine the women's movement in India in terms of its leadership and ideology.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the role of civil society and state in social movement with specific reference of Jan Lokpal Bill.
- b) Discuss the impact of globalization on social movements.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Insurrection as type of social movement
- b) New social movement theory
- c) Impact of globalization of labour movement
- d) Issues of citizenship

Total No. of Questions : 5]

P3113

[4907]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीची व्याख्या देऊन तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) भारतातील सामाजिक परिवर्तनामधील विविध सामाजिक चळवळीच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीच्या अभ्यासासाठी संसाधन गतिशीलता सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक चळवळीच्या संरचनात्मक प्रकार्यवादी सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) नेतृत्व आणि विचारप्रणालीच्या अनुषंगाने पर्यावरण चळवळीची चर्चा करा.
ब) नेतृत्व आणि विचारप्रणालीच्या अनुषंगाने भारतातील स्त्री चळवळीचे परीक्षण करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
- अ) जन लोकपाल विधेयकाचा विशेष संदर्भ घेऊन नागरी समाज (Civil Society) आणि राज्यसंस्था यांच्या सामाजिक चळवळीमधील भूमिकेची चर्चा करा.
- ब) जागतिकीकरणाच्या सामाजिक चळवळीवरील परिणामांची चर्चा करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रश्नांचे 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
- अ) उठाव-एक सामाजिक चळवळीचा प्रकार
- ब) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांत
- क) कामगार चळवळीवरील जागतिकीकरणाचा परिणाम
- ड) नागरिकत्वाचे मुद्दे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3114

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1005

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one within 250 words.

[10]

- a) Ellucidate sociological definitions of politics and state.
- b) Differentiate between social movements and new social movements.

Q2) Answer any one within 250 words.

[10]

- a) Critically evaluate neo-Marxist approach to state.
- b) Discuss the upper caste politics of Hindutva.

Q3) Answer any one within 250 words.

[10]

- a) Discuss dalit politics with reference to society and state in India.
- b) Explain weber's contribution to political sociology.

P.T.O.

Q4) Answer any one within 250 words. **[10]**

- a) Discuss relationship between society and polity.
- b) Discuss the impact of globalization on inequality and exclusion in Indian society.

Q5) Write short notes on any two within 100 words. **[10]**

- a) Issues of citizenship in contemporary society.
- b) Indian state and gender
- c) Foucaults views on knowledge and power
- d) Concept of authority

Total No. of Questions : 5]

P3114

[4907]-1005

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :-

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) राजकारण आणि राज्य यांच्या समाजशास्त्रीय व्याख्या विशद करा.

ब) सामाजिक चळवळी आणि नवीन सामाजिक चळवळी यांच्यातील फरक सांगा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) राज्याच्या नवमार्क्सवादी दृष्टीकोनाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

ब) वरिष्ठ जातींच्या हिंदुत्वाच्या राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील समाज व राज्याच्या संदर्भात दलित राजकारणाची चर्चा करा.

ब) वेबर चे राजकीय समाजशास्त्राला योगदान स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
- अ) समाज आणि राज्यसंस्था यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
- ब) जागतिकीकरणाच्या भारतीय समाजातील विषमता व वर्जिततेवर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.

- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]
- अ) समकालीन भारतातील नागरिकत्वाचे प्रश्न
- ब) भारतीय राज्य आणि लिंगभाव
- क) ज्ञान व सत्ता यावरील फुको यांचे विचार
- ड) अधिकाराची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3115

[Total No. of Pages : 4

[4907]-1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Elucidate various intellectual forces that shaped the history of Maharashtra.
- b) Describe the caste structure in colonial Maharashtra.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the cause of farmer's suicide in Maharashtra.
- b) Evaluate the views of social reformers on women's education.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Critically assess the role of SRC (State Reorganization Committee) in Samyukta Maharashtra Movement.
- b) Elaborate on the causes of declining Sex ratio in Maharashtra.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss issue of Vedokta Rights in Kolhapur state.
- b) Examine Dalit and OBC politics in Maharashtra.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Causes of regional disparity in Maharashtra
- b) Women in Ambedkar movement
- c) Main tenets of Satyashodhak Samaj
- d) Concept of displacement

Total No. of Questions : 5]

P3115

[4907]-1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) महाराष्ट्राचा इतिहास घडविणारे विविध बौद्धिक घटक विशद करा.

ब) वसाहतकालीन महाराष्ट्रातील जात संरचनेचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्तेच्या कारणांवर चर्चा करा.

ब) स्त्री शिक्षणावरील सामाजिक सुधारकांच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीमधील SRC (राज्य पुनर्रचना समिती) भूमिकेचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) महाराष्ट्रातील घटत्या लिंगदराची कारणे विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) कोल्हापूर संस्थानातील वेदोक्त हक्कांच्या मुद्द्यावर चर्चा करा.
- ब) महाराष्ट्रातील दलित आणि ओबीसी राजकारणाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीप लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक विषमतेची कारणे
- ब) आंबेडकर चळवळीमधील स्त्रिया
- क) सत्यशोधक समाजाची मुख्य तत्वे
- ड) विस्थापनाची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3116

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 03 : Introduction to Sociological Theories

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain Radcliff Brown's perspective on structure.
- b) Explain Levi-Strauss contribution to structuralism.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss Merton's critique on functionalism.
- b) Discuss positivistic assumptions in Parson's Functional analysis.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words each : **[10]**

- a) Discuss C.W. Mill's contribution to conflict theory.
- b) Examine how power and authority becomes a crucial determinant of social structure in Ralf Dahrendorf's conflict theory.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words each : [10]

- a) Explain Erving Goffman's perspective on ethnomethodology.
- b) 'Everyday life is an intersubjectively shared social world'. Explain this statement with reference to Phenomenological perspective.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : [10]

- a) Neo-Functionalism
- b) Stock of knowledge (A. Schutz)
- c) Authority
- d) Totemism

Total No. of Questions : 5]

P3116

[4907]-2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 03 : Introduction to Sociological Theories

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांचा संरचनेवरील दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) लेवी-स्ट्रॉस यांचे संरचनावादावरील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मर्टन यांच्या प्रकार्यवादावरील टीकेची चर्चा करा.

ब) पार्सन्स यांच्या प्रकार्यवादी विश्लेषणातील प्रत्यक्षवादी गृहितकांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सी. डब्ल्यू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाची चर्चा करा.

ब) रॅल्फ डेन्हेनड्राफ यांच्या संघर्ष सिद्धांतामध्ये सत्ता आणि अधिकार सामाजिक संरचनेचे निकडीचे असे निर्धारक घटक कसे ठरतात याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) एरविहिंग गॉफमन यांचा लोकपद्धतीशास्त्रावरील परिप्रेक्ष स्पष्ट करा.
- ब) 'दैनंदिन जीवन हे आंतर वस्तुनिष्ठतेच्या पातळीवरती अनुभवलेले सामाजिक विश्व आहे.' प्रघटनावादी परिप्रेक्षाचा संदर्भ घेऊन सदर विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) नव-प्रकार्यवाद
- ब) ज्ञानाचा साठा (अ. शुटझ)
- क) अधिकार
- ड) कुलचिन्हवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3117

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2002
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SO - 04 : Methodology of Social Research
(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Define Positivism. State the characteristics of Positivism.
- b) What are the ethics in social research? Discuss in detail.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Examine the impact of Post-modernism and Post-structuralism on positivism.
- b) Discuss the Phenomenological critique of positivism.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss content analysis as a strategy of quantitative research.
- b) State the prominent features of structured interview.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Elaborate on Participatory Action Research.
- b) 'Case study is an important qualitative research strategy'. Discuss.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Apel's criticism on Positivism
- b) Feminist Standpoint Epistemology
- c) Relevance of Triangulation
- d) Position of researcher

Total No. of Questions : 5]

P3117

[4907]-2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 04 : Methodology of Social Research

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) प्रत्यक्षवादाची व्याख्या करा. प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) सामाजिक संशोधनातील नीतितत्वे कोणती? सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) उत्तर-आधुनिकता व उत्तर-संरचनावादाच्या प्रत्यक्षवादावरील परिणामांचे परिक्षण करा.

ब) प्रत्यक्षवादावरील प्रघटनाशास्त्राच्या चिकित्सेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) संख्यात्मक संशोधनाचे एक तंत्र/रणनीती म्हणून आशय विश्लेषणाची चर्चा करा.

ब) संरचित मुलाखतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 'सहभागी कृती संशोधन' विशद करा.

ब) 'व्यष्टी अध्ययन पध्दती हे गुणात्मक संशोधनाचे एक महत्वाचे तंत्र आहे.' चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) अपेल यांची प्रत्यक्षवादाची चिकित्सा / टिका

ब) स्त्रीवादी भूमीदृष्टी ज्ञानमिमांसाशास्त्र (Standpoint - Epistemology)

क) त्रिकोणीकरणाचे महत्त्व

ड) संशोधकाचे स्थान (Position of researcher)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3118

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2003
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 05 : Sociology of Education
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 250 words : **[10]**

- a) Discuss Bourdieu's contribution to sociology of education.
- b) Elucidate briefly adult education and extension programmes.

Q2) Answer any one of the following question within 250 words : **[10]**

- a) Explain J. Dewey's contribution to Philosophy of education.
- b) Critically evaluate the contribution of colonial education in India.

Q3) Answer any one of the following question within 250 words : **[10]**

- a) Examine various new policies of education in India.
- b) Evaluate John Holt's contribution to Philosophy of education.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following question within 250 words : [10]

- a) Explain Talcott Parson's contribution to Sociology of education.
- b) Discuss Mahatma Gandhi's contribution to Sociology of education.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each : [10]

- a) Development of Sociology of education
- b) Concept of de-Schooling
- c) Importance of education in globalised society
- d) Policies related to education of girls

Total No. of Questions : 5]

P3118

[4907]-2003

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 05 : Sociology of Education

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) प्रौढ शिक्षण आणि विस्तार कार्यक्रम थोडक्यात विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जे. ड्यूवी यांचे योगदान स्पष्ट करा.

ब) भारतातील वसाहतवादी शिक्षणाच्या योगदानांची टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील शिक्षणाच्या विविध नवीन धोरणांचे परीक्षण करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्व ज्ञानातील जॉन होल्ट यांचे योगदान विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टालकॉट पार्सन्स यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- ब) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील महात्मा गांधी यांच्या योगदानांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा विकास
- ब) निर्विद्यालयीकरणाची संकल्पना
- क) जागतिक समाजामध्ये शिक्षणाचे महत्व
- ड) मुलींच्या शिक्षणाशी संबंधित धोरणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3119

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2004
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 06 : Sociology of Media
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one question within 250 words : **[10]**

- a) Explain how gender is constructed in Bollywood cinema.
- b) Discuss any two methods used in textual analysis.

Q2) Answer any one question within 250 words : **[10]**

- a) Elaborate on the relationship between state and media.
- b) Critically evaluate the development of satellite television.

Q3) Answer any one question within 250 words : **[10]**

- a) Discuss how media reproduces inequality in society.
- b) Explain how hegemonic ideology is constructed in media.

P.T.O.

Q4) Answer any one question within 250 words :

[10]

- a) Examine the portrayal of terrorism in transnational cinema.
- b) Discuss the history of media in brief.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Relationship between media and modernity
- b) Critical points in ethnography
- c) Fundamentalism in Indian television
- d) A note on regional cinema

Total No. of Questions : 5]

P3119

[4907]-2004

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 06 : Sociology of Media

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) बॉलीवूड चित्रपटांमध्ये लिंगभावाची जडणघडण कशी होते हे स्पष्ट करा.

ब) संहीतेच्या विश्लेषणामध्ये वापरली जाणाऱ्या दोन पध्दतींवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) राज्यसंस्था आणि प्रसार माध्यमे यामधील नातेसंबंध विशद करा.

ब) उपग्रहीय दूरचित्रवाणीच्या विकासाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजामध्ये प्रसारमाध्यमे विषमतेचे पुनरूत्पादन कशी करतात यावर चर्चा करा.

ब) प्रसारमाध्यमांमध्ये अधिसत्ताक विचारप्रणालीची जडणघडण कशी होते हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) राष्ट्रातीत चित्रपटांमध्ये दहशतवादाचे चित्रिकरण कसे केले जाते याचे परीक्षण करा.
- ब) प्रसारमाध्यमांच्या इतिहासावर थोडक्यात चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्रसारमाध्यमे आणि आधुनिकता यामधील संबंध
- ब) लोकालेख पध्दतीमधील महत्त्वाचे मुद्दे
- क) भारतीय दूरचित्रवाणी मधील मूलतत्त्ववाद
- ड) प्रादेशिक चित्रपटावर टीप

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3120

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2005
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 07 : Health and Society
(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Define health. Discuss the dimensions of health.
- b) Describe the conflict approach on health.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Examine the social causes of sickness.
- b) Evaluate the impact of globalization on health sector.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Define illness and sickness. Explain various causes of illness.
- b) Describe the functional approach on health.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the issues and problems related to rural health.
- b) Explain issues of gender and reproductive health.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Concept of social epidemiology
- b) Health Rights
- c) Importance of health insurance policy
- d) Interdianist approach on health

Total No. of Questions : 5]

P3120

[4907]-2005

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY

SO - 07 : Health and Society

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) आरोग्याची व्याख्या लिहा. आरोग्याच्या पैलूंची चर्चा करा.

ब) आरोग्याच्या संघर्ष दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) आजाराच्या सामाजिक कारणांचे परिक्षण करा.

ब) आरोग्य क्षेत्रावर जागतिकीकरणाचा प्रभाव विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) आजारपण आणि आजाराची व्याख्या लिहा. आजारपणाची वेगवेगळी कारणे स्पष्ट करा.

ब) आरोग्याच्या कार्यात्मक दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) ग्राणीण आरोग्याशी संबंधित प्रश्न आणि समस्यांची चर्चा करा.
- ब) पुनरूत्पादनासंबंधित आरोग्य आणि लिंगभावाचे प्रश्न स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) सामाजिक संसर्गजन्य रोगनिदान शास्त्राची संकल्पना
- ब) आरोग्य हक्क
- क) आरोग्य विमा धोरणाचे महत्व
- ड) आरोग्याचा आंतरक्रियावादी दृष्टिकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3121

[Total No. of Pages : 4

[4907]-2006
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 08 : Sociology of Labour
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Explain the 'beyond bureaucracy' concept of work organization.
- b) Elucidate the history of labour movement in India.

Q2) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the effects of neoliberal policies on organized sector workers.
- b) Discuss the issues faced by labour in knowledge industry (IT, ICT, BPO. etc.)

Q3) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Evaluate the caste, tribe and gender composition of unorganized sector in India.
- b) Explain changing nature of labour as a result of globalization.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the factors affecting migrations - local, regional, transnational - in contemporary times.
- b) Explain the problems of organizing the unorganised labour.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Post - fordist organization of work
- b) Corrosion of character (Sennett)
- c) New economic policy
- d) Informalization of labour

Total No. of Questions : 5]

P3121

[4907]-2006

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 08 : Sociology of Labour

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 'नोकरशाहीच्या पलीकडे' ही कार्यसंघटनेसंबंधीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) भारतातील कामगार चळवळीच्या इतिहासाचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) नवउदारवादी धोरणांच्या संघटित क्षेत्रातील कामगारावरील परिणामांची चर्चा करा.

ब) माहिती उद्योगातील (IT, ICT, BPO, इ.) कामगारांपुढील प्रश्नांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारताच्या असंघटित क्षेत्रातील जात, जमात व लिंगभाव रचनेचे परिक्षण करा.

ब) जागतिकीकरणाचा परिणाम म्हणून श्रमाचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) वर्तमान काळात स्थानिक, प्रांतीय व आंतरराष्ट्रीय स्थलांतरांवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

ब) असंघटित कामगारांना संघटित करताना येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) उत्तर फोर्डिस्ट कार्य संघटना

ब) चरित्राचा न्हास (सेनेट)

क) नवीन आर्थिक धोरण

ड) कामाचे अनौपचारिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3122

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 05 : Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) State how to review the relevant literature. State the relevance of reviewing the literature.
- b) Discuss the types of research designs.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Define variable. What are the steps involved in identifying variables?
- b) Define survey method. State the characteristics of survey method.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Differentiate qualitative and quantitative data analysis.
- b) State the relevance of Absolute and standard deviation in quantitative research.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Define probability sampling. Discuss the types of probability sampling.
- b) Discuss the content and steps involved in writing research report.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Coding
- b) Bibliography
- c) Unstructured questionnaire
- d) Relevance of formulating the Research problem

Total No. of Questions : 5]

P3122

[4907]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 05 : Application of Research Skills
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) महत्त्वाच्या संदर्भसाहित्याचा आढावा कसा घेतला जातो हे सांगा. संदर्भ साहित्याचा आढावा घेण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) संशोधन आराखड्याच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) चलाची व्याख्या करा. चलांचा शोध घेण्याच्या प्रक्रीयेतील अवस्था कोणत्या?

ब) सर्वेक्षण पध्दतीची व्याख्या करा. सर्वेक्षण पध्दतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गुणात्मक आणि संख्यात्मक तथ्यांच्या विश्लेषणातील फरक सांगा.

ब) संख्यात्मक संशोधनातील निव्वळ (Absolute) आणि प्रमाण (standard) विचलनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) संभाव्यता नमुना निवडीची व्याख्या करा. संभाव्यता नमुना निवडीच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- ब) संशोधनाच्या अहवाल लेखनातील आशय व अवस्था यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]

- अ) सांकेतिकरण (coding)
- ब) संदर्भ सूची
- क) असंरचित प्रश्नावली
- ड) संशोधन समस्या / विषयाच्या मांडणीचे / सूत्रणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3123

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3002

**M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 06 : Sociology of Development
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Define sustainable development. Explain characteristics of sustainable development.
- b) Discuss the issues of post development.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain W. W. Rostow's modernization theory of development.
- b) Elaborate Feminist approach as an alternative approach to development.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain Auturo Escobar's views on development.
- b) Elaborate indicators of human development and social development.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Critically analyse the dependency theory of development.
- b) Discuss Shumacher's 'small is beautiful' as a model of alternate development.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Role of NGOs as a agent of development
- b) Women and development
- c) Neo - liberalism
- d) Sarvodaya - Mahatma Gandhi

Total No. of Questions : 5]

P3123

[4907]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 06 : Sociology of Development
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) शाश्वत विकासाची व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) उत्तर विकासाच्या मुद्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो यांचा विकासाचा आधुनिकीकरण सिध्दांत स्पष्ट करा.
ब) विकासाचा पर्यायी दृष्टिकोन म्हणून स्त्रीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) अँटरो एस्कोबार यांचे विकासाबाबतचे विचार स्पष्ट करा.
ब) मानवी विकास व सामाजिक विकासाचे निर्देशांक विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) विकासाच्या परावलंबन सिद्धांताचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
- ब) विकासाचा पर्यायी नमुना म्हणून शूमाकर यांच्या 'स्मॉल इज ब्युटीफुल' यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) विकासाचे माध्यम म्हणून बिगर शासकीय संस्थांची भूमिका
- ब) स्त्रिया आणि विकास
- क) नव - उदारमतवाद
- ड) सर्वोदय - महात्मा गांधी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3124

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 09 : Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words :

[10]

- a) Discuss Marxist and radical bases of feminism.
- b) Explain problems of women workers in organised sector and gender stereotyping in jobs.

Q2) Answer any one of the following within 250 words :

[10]

- a) Discuss causes of dropout rates among girls in India.
- b) Examine how gender acts as the structural link between marriage and kinship.

Q3) Answer any one of the following within 250 words :

[10]

- a) Discuss the campaign on rape law by women's movement.
- b) Critically evaluate state policies for gender inequality.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Discuss patriarchy and subordination of women.
- b) Examine the role of gender in selection of subjects in higher education.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Gender - caste
- b) Glass ceiling
- c) Emergence of women's studies
- d) Gender and media

Total No. of Questions : 5]

P3124

[4907]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 09 : Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी व जहालमतवादी आधारांची चर्चा करा.

ब) संघटित क्षेत्रातील स्त्रीकामगारां समोरील समस्या सांगून नोकरीतील लिंगभावात्मक साचेबंदपणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील मुलींमधील गळती प्रमाणांच्या कारणांवर चर्चा करा.

ब) विवाह आणि नातेसंबंध यामध्ये लिंगभाव कसा संरचनात्मक दुवा ठरतो याचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) स्त्री चळवळीने हाती घेतलेल्या बलात्कार विरोधी कायद्यांच्या मोहिमेवर चर्चा करा.

ब) लिंगभावात्मक विषमते संबंधीच्या शासकीय धोरणांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पुरुषसत्ता आणि स्त्रियांचे दुय्यमत्व यांची चर्चा करा.

ब) उच्च शिक्षणातील विषयांच्या निवडीमध्ये लिंगभावाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) लिंगभाव - जात

ब) काचेचे छत

क) स्त्री अभ्यासाचा उदय

ड) लिंगभाव आणि प्रसारमाध्यमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3125

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SC - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Define disaster and explain its nature and characteristics.
- b) Explain the consequences of nuclear disaster.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss sociological perspective on disaster management.
- b) Explain the role of media in disaster management.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss in brief the need of disaster management programme in India.
- b) Comment on the impact of natural disaster on society.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain the concept of industrial disaster and discuss the consequence of industrial disaster.
- b) Elucidat the role of state in the disaster management.

Q5) Write any two short notes in 100 words each : **[10]**

- a) Concept of disaster management
- b) Post war rehabilitation programme
- c) Role of police in disaster management
- d) Consequences of earthquakes

Total No. of Questions : 5]

P3125

[4907]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SC - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आपत्तीची व्याख्या देऊन आपत्तीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) अण्विक आपत्तीचे परीणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आपत्ती व्यवस्थापनाच्या समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनावर चर्चा करा.

ब) आपत्ती व्यवस्थापनामधील प्रसार माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन कार्यक्रमाची गरज यावर थोडक्यात चर्चा करा.

ब) नैसर्गिक आपत्तींचे समाजावर होणारे परीणाम यावर टिप्पणी करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) औद्योगिक आपत्तीची संकल्पना स्पष्ट करून औद्योगिक आपत्तीच्या परीणामांची चर्चा करा.

ब) आपत्ती व्यवस्थापनामधील राज्याची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना

ब) युद्ध पश्चात पुनर्वसन कार्यक्रम

क) आपत्ती व्यवस्थापनामधील पोलिसांची भूमिका

ड) भूकंपाचे परीणाम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3126

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 11 : Environment and Society

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain the utilization of natural resources with reference to land and water in India.
- b) Elucidate the problem of urban environment in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain the impact of modern technology on environment and people.
- b) Explain the relation between environment and development.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the importance of environment movement with reference to Narmada Bachao Andolan.
- b) Explain the role of international agencies with reference to environment.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Examine the Marxian approach towards environment.
- b) Discuss fundamental tenets of social ecology.

Q5) Write short notes on any two within 100 words each : **[10]**

- a) Sustainable development
- b) Noise pollution
- c) Chipko movement
- d) Radio active pollution

Total No. of Questions : 5]

P3126

[4907]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 11 : Environment and Society

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) भारतातील पाणी आणि जमीन यांच्या संदर्भात नैसर्गिक साधनांची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
ब) भारतातील शहरी पर्यावरणाच्या समस्या विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) आधुनिक तंत्रज्ञानाचे पर्यावरण आणि लोकांवरील परिणाम स्पष्ट करा.
ब) पर्यावरण आणि विकास यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) नर्मदा बचाव आंदोलनाच्या संदर्भात पर्यावरण चळवळीच्या महत्वाची चर्चा करा.
ब) पर्यावरणाच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) पर्यावरणाच्या संदर्भातील मार्क्सवादी दृष्टिकोनाचे परिक्षण करा.
- ब) सामाजिक परिसरशास्त्राच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) शाश्वत विकास
- ब) ध्वनि प्रदुषण
- क) चिपको आंदोलन
- ड) किरणोत्सर्जित प्रदुषण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3127

[Total No. of Pages : 4

[4907]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 12 : Urban Sociology

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Assess in detail Louis Wirth's theory of urbanism.
- b) Write an essay on development of urban sociology in India.

Q2) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Examine David Harvey's theory on processes of urbanization.
- b) Discuss role of state in Urban Planning.

Q3) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Examine the growth of global cities.
- b) Discuss urban culture with reference to increasing consumerism.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Examine the growing trend of international migration in the context of globalization.
- b) Discuss the urban environmental issues related to transport and water.

Q5) Write short notes on any two within 100 words each : **[10]**

- a) Role of NGOs in urban governance
- b) Urban inequality
- c) Noise and Air pollution
- d) Rural - Urban fringe

Total No. of Questions : 5]

P3127

[4907]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 12 : Urban Sociology

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 250 शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) लुई वर्थ यांच्या नागरवादाच्या सिध्दांताची सविस्तर चिकित्सा करा.

ब) भारतातील नागरी समाजशास्त्राच्या विकासावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 250 शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) डेविड हार्वे यांच्या शहरीकरणाच्या प्रक्रिये संबंधी सिध्दांताचे परीक्षण करा.

ब) नागरी नियोजनामध्ये राज्यसंस्थेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 250 शब्दांमध्ये लिहा. [10]

अ) जागतिक शहरांच्या वाढीचे परीक्षण करा.

ब) वाढत्या उपभोग वादाच्या संदर्भात नागरी संस्कृतीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर 250 शब्दांमध्ये लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात आंतरराष्ट्रीय स्थलांतराच्या वाढीचे परीक्षण करा.
- ब) वाहतूक आणि पाण्याशी संबंधित शहरी पर्यावरणीय प्रश्नांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) नागरी शासनामध्ये स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका
- ब) नागरी विषमता
- क) ध्वनी आणि वायू प्रदूषण
- ड) ग्रामीण - नागरी सीमा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3128

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Define Globalization. State the characteristics of Globalization.
- b) Elaborate on historical context of Globalization.

Q2) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the dependence theory of Globalization.
- b) State the Neo-liberal theory of Globalization.

Q3) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Elaborate on migration as an important factor defining today's global world.
- b) How did the Bretton woods system shaped the Globalization process.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Discuss the role of civil society in Globalization.
- b) Discuss the environmental issues posed by Globalization.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words : **[10]**

- a) Colonialism
- b) Americanization
- c) Digital divide
- d) Cultural dimensions of Globalization

Total No. of Questions : 5]

P3128

[4907]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा. जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाच्या परावलंबन सिद्धांताची चर्चा करा.
ब) जागतिकीकरणाचा नवउदारता सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नावर 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) आजच्या वैश्विक जगाची ओळख ठळकपणे स्थलांतराशी जोडलेली आहे हे विशद करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेला ब्रेटन वूड धोरणाने / व्यवस्थेने कसा आकार दिला आहे?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जागतिकीकरणातील नागरी समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) जागतिकीकरणाने निर्माण केलेल्या पर्यावरणात्मक प्रश्नांची / आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) वसाहतवाद
- ब) अमेरिकीकरण
- क) संगणकीय विषमता
- ड) जागतिकीकरणाचे सांस्कृतिक आयाम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3129

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Assess the writings of Frankfurt school as a critique of Marxism.
- b) Explain Gouldner's views on the crisis of sociology.

Q2) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Critically analyse Foucault's contribution to post - structuralism.
- b) Explain definition and characteristics of post - modernism.

Q3) Answer any one of the following within 250 words : **[10]**

- a) Elaborate Gramsci's concept of hegemony.
- b) Assess Anthony Giddens's theory of structuration.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words :

[10]

- a) Critically evaluate Derrida's contribution to post - structuralism.
- b) Evaluate Baudrillard's views about post - modernism.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Lifeworld and system (Habermas)
- b) Late capitalism (Lyotard)
- c) Althusser's views on ideology
- d) Foucault's views about sexuality

Total No. of Questions : 5]

P3129

[4907]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाच्या लिखाणाचे मार्क्सवादी चिकित्सा म्हणून मूल्यमापन करा.
ब) समाजशास्त्रावरील अरिष्ट यावरील गोल्डनर यांचे विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) फूको यांच्या उत्तर - संरचनावादाला असलेल्या योगदानाचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
ब) उत्तर - आधुनिकतावादाची व्याख्या व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) ग्रामसी यांची अधिसत्ता ही संकल्पना विशद करा.
ब) अँथनी गिडन्स यांच्या संरचनात्मकतेच्या सिद्धांताचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) डेरिडा यांच्या उत्तर - संरचनावादाला असलेल्या योगदानाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

ब) बॉड्रीलार्ड यांच्या उत्तर - आधुनिकता विषयीच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) जीवजगत् आणि व्यवस्था (हेबरमास)

ब) प्रगत भांडवलवाद (ल्योटाई)

क) अल्थुझर यांचे विचारप्रणाली विषयीचे विचार

ड) फूको यांचे लैंगिकतेविषयी विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3130

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4003
M.A. (Semester - IV)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 13 : Sociology of Social Work
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Describe the history of social work in India.
- b) Explain problems of people with special needs and discuss relevance of social work for them.

Q2) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Examine social work in the field of families in India.
- b) Discuss principal tenets of empowerment approach to social work.

Q3) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Discuss social research method of social work.
- b) Describe how social work can help communities to protect their environment and livelihoods.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 250 words : **[10]**

- a) Discuss concept of 'social security' in social work.
- b) Assess correctional work with reference to prevention and rehabilitation.

Q5) Write short notes on any two within 100 words : **[10]**

- a) Social work in health
- b) Concept of Human Rights
- c) Development approach to social work
- d) Social work for senior citizens

Total No. of Questions : 5]

P3130

[4907]-4003

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतातील समाजकार्याचा इतिहास विशद करा.

ब) विशेष गरजा असलेल्या लोकांच्या समस्या सांगा व त्यांच्यासाठी सामाजिक कार्याच्या महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारताच्या कौटुंबिक क्षेत्रातील समाजकार्याचे परिक्षण करा.

ब) समाजकार्याच्या सक्षमीकरण दृष्टीकोनाच्या प्रमुख तत्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) समाज कार्याच्या सामाजिक संशोधन पध्दतीची चर्चा करा.

ब) समुदायांना आपल्या पर्यावरण व उपजीविकेचे संरक्षण करण्यासाठी समाजकार्य कशी मदत करते त्याचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) समाजकार्यातील 'सामाजिक सुरक्षा' या संकल्पनेची चर्चा करा.
- ब) प्रतिबंध आणि पुनर्वसन यांच्या संदर्भात सुधारणा कार्याचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) आरोग्य क्षेत्रातील समाज कार्य
- ब) मानवी हक्काची संकल्पना
- क) समाज कार्याचा विकास दृष्टीकोन
- ड) ज्येष्ठ नागरिकांसाठी समाज कार्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3131

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : [10]

- a) Define Human Rights and describe the Civil Rights.
- b) Define social justice and explain the issues of social justice with reference to children in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : [10]

- a) Examine the Third World Perspective on Human Rights.
- b) Explain the constitutional Rights with special reference to caste in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : [10]

- a) Discuss the prisoner's Rights.
- b) Elucidate the rights of workers in organized sector.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : [10]

- a) Critically evaluate the different types of human rights movements.
- b) Explain relevance and application of social justice in globalized society.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : [10]

- a) Women's Right's in India
- b) Minorities
- c) Concept of class
- d) Universal Declaration of Human Rights

Total No. of Questions : 5]

P3131

[4907]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 14 : Human Rights and Social Justice

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवी हक्काची व्याख्या लिहा आणि नागरी अधिकारांचे वर्णन करा.

ब) सामाजिक न्यायाची व्याख्या लिहा आणि भारतातील बालकांच्या संदर्भातील सामाजिक न्यायाचे प्रश्न स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) तिसऱ्या जगातील देशांच्या दृष्टिकोनातून मानवी हक्कांचे परिक्षण करा.

ब) भारतातील जातीच्या संदर्भातील घटनात्मक अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) कैद्यांच्या अधिकारांची चर्चा करा.

ब) संघटित क्षेत्रातील कामगारांचे अधिकार विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मानवी हक्क चळवळींच्या विविध प्रकारांचे टीकात्मक परिक्षण करा.

ब) वैश्विक समाजामध्ये सामाजिक न्यायाचे महत्व आणि अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) भारतातील स्त्रीयांचे अधिकार

ब) अल्पसंख्यांक

क) 'वर्ग' - संकल्पना

ड) मानवी हक्काचा जागतिक जाहिरनामा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3132

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4005
M.A. (Part - II) (Semester - IV)
SOCIOLOGY
SO - 15 : Ethnicity in India
(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Discuss post modernist perspectives on ethnicity.
- b) Discuss the representation of various groups in television serials.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Elaborate on the multiple voices of nation in India.
- b) Discuss the characteristics of Nation.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Explain how sub national movements challenged national unity in India with special reference to the issue of Bodoland.
- b) Explain the language problem in India in brief.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words : **[10]**

- a) Examine the concept of pluralism.
- b) Discuss the relation between gender and ethnicity.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each : **[10]**

- a) Meaning of ethnic resurgence.
- b) Relationship between class and ethnicity
- c) Meaning of multiculturalism
- d) Issues involved in the seperatist movement of Jharkhand

Total No. of Questions : 5]

P3132

[4907]-4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 15 : Ethnicity in India

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) वांशिकतेवरील उत्तर आधुनिकतावादी दृष्टीकोनावर चर्चा करा.

ब) दूरदर्शन मालिकांमधील विविध गटांच्या प्रतिनिधीक सादरीकरणेवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) भारतीय राष्ट्रातील विविध आवाज विशद करा.

ब) राष्ट्राच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) बोडोलँड प्रश्नाचा विशेष संदर्भ देवून उपराष्ट्रीय चळवळी भारताच्या राष्ट्रीय एकात्मतेला कशा आव्हान देतात हे स्पष्ट करा.

ब) भारतातील भाषिक समस्या थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) बहुविविधता या संकल्पनेचे परिक्षण करा.
- ब) लिंगभाव आणि वांशिकता यामधील संबंधावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. [10]

- अ) वांशिक उठावाचा अर्थ
- ब) वर्ग आणि वांशिकता यांच्यामधील संबंध
- क) बहुसांस्कृतिकतावादाचा अर्थ
- ड) झारखंडच्या अलगातावादी चळवळीमधील महत्वाचे मुद्दे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3133

[Total No. of Pages : 4

[4907]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 16 : Sociology of Crime

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words : [10]

- a) Describe the Sutherland's Theory of differential association.
- b) Discuss on characteristics and classification of crime.

Q2) Answer any one of the following within 250 words : [10]

- a) Elaborate the crime against women in India.
- b) Explain the problems of prisons in India.

Q3) Answer any one of the following within 250 words : [10]

- a) State the meaning and features of organized crime.
- b) Explain victomological perspective.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following within 250 words :

[10]

- a) Describe the types of punishment.
- b) Define Terrorism. Explain characteristics and causes of Terrorism.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words :

[10]

- a) Demonology
- b) Organic deficiency
- c) Cyber crime
- d) Open prisons

Total No. of Questions : 5]

P3133

[4907]-4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 16 : Sociology of Crime

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सदरलॅंड यांचा विभेदित साहचर्य सिध्दांताचे विवरण करा.

ब) गुन्ह्यांचे वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरणावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील स्त्रियां विरोधी होणारे गुन्हे विशद करा.

ब) भारतातील तुरुंगांच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) संघटित गुन्ह्याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) बळीशास्त्रीय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) शिक्षेच्या प्रकारांचे विवरण करा.

ब) दहशतवादाची व्याख्या द्या. दहशतवादाचे वैशिष्टे आणि कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) पिशाच्चशास्त्र

ब) जैवीक अपंगत्व सिध्दांत

क) संगणकीय गुन्हा

ड) खुले गुन्हे (open prisons)

